

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän seutustrategia 2024–2026 Lausuntoyhteenveto

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän seutuhallitus päätti kokouksessaan 1.11.2023 lähettää lausunnoille Seutu-strategian 2024–2026. Lausuntopyyntö lähetettiin kuntayhtymän jäsenkunnille ja Varsinais-Suomen maakunta-liitolle. Kaikki lausuntopyynnön saaneet tahot toimittivat lausunnon. Tähän yhteenvetoon on koottu tiivistelminä kaikki lausunnoissa esitetyt keskeiset huomiot ja muutosesitykset.

Yleiset huomiot

KAARINAN KAUPUNKI

Kaarinan kaupunki toivoo, että strategiassa tunnistetaan ja tunnustetaan Turun seudun kaksikieli-syys ja sen merkitys alueen veto- ja pitovoimatekijänä.

LIEDON KAUPUNKI

Liedon kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan, että Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän seutu-strategian tavoitteet ja toimenpiteet ovat kannatettavia ja sen mittarit ovat riittävän kattavia strategian toteutumisen seurannan kannalta. Seutustrategiassa 2024–2026 asetetut tavoitteet tukevat hyvin Turun kaupunkiseudun strategista visiota ja kuntien yhteistyötavoitteita.

NAANTALIN KAUPUNKI

On tärkeää sitoutua alueellisesti yhdessä sovittuihin tavoitteisiin ja tekijöihin, jotka muodostavat keskeiset edellytykset koko kaupunkiseudun kasvuun ja elinvoimalle.

Yhteinen poliittinen seudullinen keskustelu on tärkeää ja arvokasta. Kuntien itsemääräämisoikeus tulee kuitenkin säilyttää ja jokaisella kunnalla tulee säilyttää vapaus päättää itse omista asioistaan.

RASION KAUPUNKI

Seutustrategiassa korostetaan monissa kohdin yhteistyötä ja siitä välittyy positiivinen ote Turun kaupunkiseudun kehittämiseen. Strategiassa on myös hyvin nostettu esille Turun kaupunkiseudun vahvuuksia ja menestystekijöitä.

Strategian tavoitteet ja toimenpiteet ovat kannatettavia. Ottaen huomioon, että tämä on ensimmäinen Turun kaupunkiseudun strategia, tavoitteet ja toimenpiteet ovat ymmärrettävästi tässä kohtaa vielä melko ylätasolla.

RUSKON KUNTA

Kunnanhallitus pitää asetettuja tavoitteita ja esitettyjä toimenpiteitä perusteltuina huomioiden sen, että kyseessä on kuntayhtymän ensimmäinen seutustrategia. Edelleen kunnanhallitus pitää esitettyjä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita riittävinä eikä näin ollen esitä niihin mitään lisäyksiä.

TURUN KAUPUNKI

Kaupunkiseudun kuntayhtymän työ on saatu hyvin käyntiin ja seutustrategia luo hyvän pohjan yhteistyön rakentamiselle.

--

Seutustrategian tavoitteet ja toimenpiteet ovat päälinjoiltaan kannatettavia. Kaupunkiseudun yhteistyön pääasiallisena tavoitteena tulee olla kuntien ja kaupunkien välisten synergiaetujen löytäminen ja hyödyntäminen.

--

Johdannon toisessa kappaleessa kerrotaan, että väestön ikääntymisen myötä alueiden välinen kilpailu kiristyy. Tarkoitetaan varmaan, että työikäinen väestö vähenee ja kilpailu osaavasta työvoimasta lisääntyy. Ilmaisua voisi tarkentaa.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Strategialuonnos tukee Varsinais-Suomen maakuntastrategian ja maakuntaohjelman toteuttamista. -- Strategialuonnos kaipaa kuitenkin vielä käsitteiden tarkempaa määrittelyä ja olemassa olevien yhteistyömuotojen tunnistamista. -- Strategian alussa olisi siis hyvä avata käsitteet ja selkeästi kertoa, minkä alueen strategiasta on kyse ja mihin tilaan uusi strategia tulee. -- Tätä kokonaisuutta voisi yrittää hahmottaa esimerkiksi yhteistyöalueita/-elimiä kuvaavan kartan avulla.

--

Yhteenvetona Varsinais-Suomen liitto toteaa, että esille nostetut tavoitteet ovat tärkeitä seutuyhteistyön teemoja. Ne ovat hyvin linjassa maakunnan muiden strategioiden ja tavoitteiden kanssa. Laaja-alainen ja konkreettinen yhteistyö näiden tavoitteiden eteenpäin viemisessä on välttämätöntä ja luo pohjaa Varsinais-Suomen ja Turun kaupunkiseudun kehittymiselle. Varsinais-Suomen liitto on mielellään mukana yhteisten tavoitteiden edistämässä ja toimeenpanossa.

Strateginen visio

NAANTALIN KAUPUNKI

Esitämme, että kuntayhtymän visioon lisätään sana "saaristo": *"Turun kaupunkiseutu on kestävästi kasvava, kiinnostava ja innostava, kansainvälisesti tunnettu kaupunkiseutu, jonka vahvuuksia ovat korkea osaamistaso, ainutlaatuinen historia, saaristo ja merellisyys."*

TURUN KAUPUNKI

Seutustrategian visioon tulisi ottaa mukaan alueen monimuotoinen luonto.

1. Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu

KAARINAN KAUPUNKI

Kaarinan kaupunki esittää, että seutustrategiaan lisätään Saaristomeren hyvinvointia edistämään toimenpide, jonka pohjalta kuntayhtymän kunnat aktivoituvat aloittamaan tiiviin yhteistyön ja ulkopuolisen rahoituksen hakemisen valuma-alueelta tulevien päästöjen merkittäväksi vähentämiseksi. Myös Turun kaupunkiseudun rooli on vain rajallinen ja tavoitteena tuleekin olla koko valuma-alueen veturina toimiminen ja ulottamaan aktiivinen Saaristomeren hyvinvointia edistävä työ kaikkiin Saaristomeren valuma-alueen kuntiin.

--

[S]trategian kohdassa "Kestävä ja hyvä elämänlaatu" nostetaan yli kuntarajat järjestettävänä toimintana kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Turun kaupungin muista poikkeava käytäntö nuorten urheiluharrastusten tukemisessa on aiheuttanut huolta ympäristökuntien samoissa seuroissa turkulaisten kanssa harrastavissa nuorissa kustannusten epätasaisesta jakaantumisesta. Kaarinan kaupunki ei kannata harrastesetelin käyttöönottoa. Kaarinan kaupunki esittääkin, että nuorten harrastusten kustannusjaon vaihtoehtoinen toimintatapa otetaan osaksi yhteistä suunnittelua.

NAANTALIN KAUPUNKI

Yhteistä seudullista viestintää ja markkinointia tulee vahvistaa. -- Tavoitteena on kirkastaa seudun imagoa, brändiä ja maineenhallintaa.

--

Esitetään lisättäväksi uudet toimenpiteet: "Rakentavaa dialogia kuntien ja Varhan välillä tehostetaan." ja "[Sote-]Uudistuksen keskiöön palautetaan ihmisläheinen, mutta samalla ketterä ja kustannustehokas asiakaspalvelu rakenteellisten uudistusten rinnalle."

TURUN KAUPUNKI

Kestävän kasvun ja hyvän elämänlaadun teeman toimenpiteisiin pitäisi lisätä myös luonnon itseisarvo, monimuotoisuuskato ja Saaristomeren suojelu. Luonto ei ole pelkästään ihmiselle hyvinvointia tuova kohde.

--

Toimenpiteeseen 1.5 tulisi nostaa esille toimivat ekologiset yhteydet kuntarajojen yli, jotka toimivat myös ulkoilu- ja retkeilyreitteinä. Kuntarajat ylittävien ekologisten yhteyksien ja ulkoilureittien tärkeimmät kehityskohteet tulisi selvittää, samoin kuin Turun seudulle tyyppillisten uhanalaisten luontotyyppien säilyttämiseen tarvittavat toimenpiteet.

--

Esitämme, että strategiassa voisi olla seuraavanlainen maininta: Turun kaupunkiseutu on Suomen vahvinta aluetta ilmastotoimissa: päästövähennys alueella on ollut yli 50 prosenttia kaudella 2010–2021, huippuna Naantali -75 %. Alueen yritykset, yhteisöt ja korkeakoulut panostavat erittäin vahvasti vähähiiliseen liiketoimintaan ja innovaatioihin. Ne muodostavat merkittävän vahvuuden ja tulevaisuusstrategian ytimen.

--

Strategiassa olisi [syytä] tarkentaa, mitä tavoitteita seutukunnalla on seudun yhteisistä asiakkuuksista, kuntarajat ylittävästä palveluverkkotarkastelusta ja palvelujen kuvaamisesta.

--

Lisäksi esitämme, että seutukunnan kuntien liikuntatoimien osalta selvitetään, mitä tarkoittaisi, jos kaikilla olisi käytössä Turun mallin harrastekortti, liikuntatilojen käytön vuokra-avustusmalli ja liikuntatilojen hinnoittelumalli seurakäyttöön. Samalla voisi arvioida kokonaisuuteen tulevia hyötyjä, mahdollisuuksia ja haasteita.

--

Kuntien palvelut digitalisoituvat. Seudullisen yhteistyön perustana on yhteisen tiedon hallinnan kehittäminen. Yhteiset ICT-ratkaisut tuovat kunnille sekä kustannustehokkaita että kuntalaisia hyödyttäviä digitaalisia palveluja. Seutustrategiassa on hyvä ottaa kantaa seutu-ICT:n rakentamisesta ja yhteistyöstä.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Strategialuonnoksessa on kestäväen kasvun hyvän elämänlaadun osalta hyvin tunnistettu se, että seudun elinvoimaa vahvistava elinkeinopoliittinen yhteistyö on organisoitu Turku Science Park Oy:n (Business Turku) ja Turun seudun kehitys Oy:n tehtäväksi.

--

Strategialuonnoksessa on mainittu myös koko Varsinais-Suomelle tärkeä Itämeren suojelu. -- Saaristomeren heikon tilanteen korjaaminen on yhteisen valuma-alueen vuoksi kaikkien kuntayhtymän kuntien asia. Vaikuttavimmat hankkeet tehdään usean kunnan yhteistyönä.

2. Saavutettava kaupunkiseutu

KAARINAN KAUPUNKI

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä on luontevaa nivoa mukaan [liikennejärjestelmäsuunnittelun] yhteistyörakenteisiin ja edunvalvontaan, ja hakea liikennejärjestelmätyön mahdollisia katvekohtia, joihin ei ole tähän saakka pystytty fokusoitumaan riittävästi.

NAANTALIN KAUPUNKI

Uutena toimenpiteenä tulee mainita "E-18 tiehanke sekä raideliikenteen kehittäminen sekä tavaratietä matkustajaliikenteen osalta." Kohtaa 2.1. täydennetään seuraavasti: *"Valtion rahoitusta vaativia liikennehankkeita (tunnin juna, raideliikenneyhteydet, E18-tiehanke) edistetään kaupunkiseudun yhteisellä edunvalvonnalla. Kuntayhtymä pitää strategiakauden aikana edunvalvontatavoitteensa ajan tasalla ja päivittää niitä tarvittaessa."*

TURUN KAUPUNKI

Visiossa mainitut nopeat liikenneyhteydet ja sujuvat arjen palvelut olisi syytä tarkentaa siten, että tavoitellaan myös hyvää saavutettavuutta ja sujuvia matkaketjuja.

--

Seutustrategiassa tulisi todeta, että kaikissa kuntayhtymään kuuluvissa kunnissa toimii korkealaatuinen seudullinen joukkoliikenne Föli.

--

Lähijunaliikenne on noussut merkittäväksi vaihtoehdoksi seudullisen joukkoliikenteen kehittämisessä. Uuteen hallitusohjelmaan on kirjattu alueille ja kunnille oikeus hankkia itse tarvitsemansa lähijunaliikenne. Strategiassa ei ole otettu kantaa lähijunaliikenteen tuomiin mahdollisuuksiin. Lähijunaliikenne olisi lisättävä seutustrategiaan yhdeksi kehittämiskohteeksi.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Saavutettava kaupunkiseutu osiossa strategia on hyvä kytkeä mm. maakuntastrategiaan ja sen aluerakenteen visioon, maakuntakaavaan ja liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

--

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän perussopimuksessa yhdeksi kuntayhtymän tehtäväksi on asetettu jäsenkuntien yhteinen edunvalvonta. Jotta edunvalvonta on johdonmukaista ja vaikuttavaa, tulee sitä tehdä aktiivisessa yhteistyössä seudun kuntayhtymän, kuntien, maakunnan liiton sekä tapauskohtaisesti myös muiden toimijoiden kuten Yrittäjien, kauppakamarin ja esimerkiksi koulutuksen järjestäjien kanssa.

Strategialuonnokseen kirjatut edunvalvontatavoitteet ovat linjassa maakunnan liiton asettamien tavoitteiden kanssa. Liikennehankkeiden osalta seutustrategiassa painottuvat Turun tunnin junan rakentaminen, Raision ja Naantalın välisen raideyhteyden sähköistäminen, E18-tien parannushankkeet Raisiossa ja Naantalissa sekä Turun lentoaseman toiminnan kehittäminen. Koska paikallisjunaliikenne on useaa kuntayhtymän kuntaa koskettava asia, voisi liikennöinnin aloittamisen edistäminen kuulua myös kuntayhtymän toimenpiteisiin.

3. Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus

NAANTALIN KAUPUNKI

Uudeksi toimenpiteeksi tulee asettaa *"Kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden houkuttelu sekä kansainvälisen rekrytoinnin kehittäminen perustettava uuden TE-palvelun ja muiden toimijoiden kanssa."*

TURUN KAUPUNKI

Korkean osaamisen ja työvoiman saatavuuden tavoitteen toimenpiteessä 3.5 mainitaan, että selvitetään maahanmuuttajien kotouttamispalvelujen seudulliset kehittämistarpeet. Tässä pitäisi vahvemmin painottaa laajemmin kotouttamisen toimenpiteitä.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Strategian kolmas kokonaisuus korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus edellyttää seudun ja maakunnan yhteistä edunvalvontaa. Erityisesti työvoimapula-alojen aloituspaikkamääriin vaikuttaminen sekä tarvittaessa uudet koulutusvastuut ovat muun muassa alueen elinkeinoelämän toimintaedellytysten näkökulmasta tärkeitä. Tässä työssä on hyvä tehdä yhteistyötä Varsinais-Suomen Ennakointiakatemian kanssa. Korkean osaamisen ja työvoiman saatavuuden tavoitteessa tulisi näkyä myös TKI-toiminnan kehittäminen, ellei tätä rooliteta Business Turun hoidettavaksi.

Kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi tulisi kokonaisten perheiden tarpeet huomioida seudullisella yhteistyöllä. Yksi konkreettinen aihe voisi olla yhteinen englanninkielinen lukio. Maan hallitus on hallitusohjelmassaan luvannut mahdollistaa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen.

4. Vaikuttava seutuyhteistyö

NAANTALIN KAUPUNKI

Naantalın kaupunki pitää tärkeänä, että kaupunkiseudun ylikunnallisten organisaatioiden määrää vähennetään ja seudullista yhteistyötä tiivistetään yksiin rakenteisiin.

--

Uudeksi toimenpiteeksi tulee asettaa "Seutuyhteistyön vaikuttavuuden säännöllinen arviointi."

RUSKON KUNTA

[K]unnanhallitus pitää tärkeänä, että strategian jatkovalmistelussa pohditaan kuntarajat ylittävän yhteistyön rakenteita niin nykyisten kuin mahdollisten uusien toimintamuotojen osalta entistä parempien synergiaetujen saavuttamiseksi.

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä

Seutustrategia
Lausuntokierroksen yhteenveto

11.12.2023

TURUN KAUPUNKI

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän jäsenkunnat ovat mukana myös useassa seudullisissa organisaatioissa, joissa on erilaisia kuntakokoonpanot. Toimenpiteeseen 4.1 tulisi lisätä myös kuntayhtymän roolin arvioiminen ja selkeyttäminen suhteessa muihin seudullisiin organisaatioihin.

Kuntayhtymän toimintaa voi tukea laajalla osallistamisella. Toiminnan kehittämiseen otetaan mukaan kuntapäätäjien ja virkamiesten lisäksi myös asukkaat ja sidosryhmät.

Kuntayhtymän resursointi on tällä hetkellä rajallista (yksi henkilö). Olisi hyvä, että tavoitteet ja niiden vaatimat resurssit olisivat tiedossa jäsenkuntien sitoutumisen takia.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Vaikuttava seutuyhteistyö -tavoitteessa yhtenä seutuyhteistyön periaatteena tulisi olla toiminnan tietoperusteisuus. Avoin ja vahvasti tietoon perustuva päätöksenteko osaltaan rakentaa kuntien välistä luottamusta ja seutuyhteistyön vaikuttavuutta.

Mittarit

NAANTALIN KAUPUNKI

Mittariksi kohtaan "Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus" ehdotetaan "Kansainvälisen rekrytoinnin määrä."

Mittariksi kohtaan "Vaikuttava seutuyhteistyö" ehdotetaan "Toimivien yhteistyömallien määrä".

RAISION KAUPUNKI

Mittaristojen täydentämisen näkökulmasta seutustrategiassa nostetuista tavoitteista Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu painottuu vahvasti kasvuun ja laatuun. Mittareina tätä voisi täydentää ilmasto- ja ympäristönäkökulman sekä sosiaalisen kestävyyden osalta.

--

Mittariksi Saavutettava kaupunkiseutu -osioon lisätään "Matka-aika tiettyjen mittauspisteiden välillä eri liikkumismuodoin. Esim. välillä Rasion keskusta-Kaarinan keskusta".

--

Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu -osioon lisätään mittariksi "Korkeakoulutettujen nettomuutto".

TURUN KAUPUNKI

Kaupunkiseudun sisäisen saavutettavuuden kehittymisen mittarina voisi toimia seudullisen joukkoliikenteen matkamäärä.

--

Seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitys on hyvä lisätä mittaristoon. Sillä on vahvaa kansainvälistä kiinnostavuutta ja esimerkkiarvoa, jotka nostavat mainettamme ja vetovoimaamme. Se on jo ollutkin TKS-MAL-sopimuksen mittari vuodesta 2015 alkaen ja tiedot ovat helposti saatavissa kaikille kunnille Syken päästölaskentapalvelusta SYKE - kuntien ja alueiden khk-päästöt.

--

Ilmastopolitiikan tuloksellisuus ja saavutettu vihreä kasvu on investointien saamisen kannalta kriittinen avainasia ja mitattava kohde, esimerkkeinä EU:n Vihreän rahoituksen taksonomian sitovuus rahoituslalle sekä Meyerin, Bayerin ja useiden muiden suurten yritysten strategiat.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Seutustrategian toteutumisen seurannan mittarit muodostuvat varsin eritasoisista indikaattoreista, joista osa kohdistuu strategian tavoitteisiin yleisellä tasolla ja osa mittaa strategian toimenpiteiden toteutumista. Kaupunkiseudun yleistä kehitystä kuvaavat mittarit ovat tarpeellisia tilannekuvan luomista ja toiminnan tavoitteiden kohdentamista varten. Ne eivät kuitenkaan suoraan kuvaa seutuorganisaation tavoitteiden toteutumista tai toiminnan vaikuttavuutta, sillä alueen yleiseen kehittymiseen vaikuttavat lukuisat eri tekijät. Tämän vuoksi seurannassa tulee erottaa kaupunkiseudun kehityksen tilannekuvaseuranta ja strategian toimenpiteiden toteutumisen seuranta. Strategian toteutumisen seurannassa toimivat parhaiten laadulliset mittarit, joilla arvioidaan tavoitteiden toteutumista ja niiden vaikutuksia seudun kehitykseen. Kaupunkiseudun tilannekuvan puolestaan tulee perustua tilastollisiin indikaattoreihin, joiden kautta nähdään seudun kehityksen suunta ja voidaan arvioida toiminnan painopisteitä tulevaisuudessa.